

El virrei En Joan Vives de Cañamas

(Teatre i música Mitjieval)

Emilio Lluca Ubeda
i
Guillermo Camarelles Diana

EL VIRREI EN JOAN VIVES DE CAÑAMAS

Una història ambientada a La Vall de Segó

(Teatre i música medieval)

Autors del text

Emili Lluca Úbeda

i

Guillem Camarelles Diana

EL VIRREI EN JOAN VIVES DE CAÑAMAS

Una historia ambientada a La Vall de Segó

Sinopsis argumental

L'obra es una recreació d'un dia de la vida durant l'edat mitjana als pobles de La Vall de Segó. En aquell tems, poblat per setze viles i llogarets.

L'obra consta de cinc parts i la musica es la que va enllosant les parts de l'obra.

Per l'elaboració d'esta obra, amb contat amb l'estimada col·laboració del músic i compositor, de Quart de les Valls, Josep M. Martínez Jiménez.

Per a la realització d'este treball hem d'agrair l'aportació dels temes medievals de l'època, cedits pel folklorista torulense Adolf Barrio Toribio, que li hi ha donant l'ambient musical d'aquesta historia.

Personatges principals

Virrei. En Joan Vives de Cañamas.

Virreina. Na Eleonora de Millamil.

Comerciants.

Capità.

Capità de la guàrdia

Soldat núm. 1. Soriano.

Soldat núm. 2. Queralt.

Menesters.

Frare. Prior Armengol.

Bruixa. Currita.

Danses

1. **Antiga alemanya.** Dansa artesana.
2. **Branduardi.** Dansa de la mort.
3. **El cavaller, Adolf Barrio.** Marxa medieval.
4. **Desbandada nº 5** Dansa instrumental cortesana.
5. **Els gojos dels borrajos de Faura.**
6. **Manfredina i Rotta.** Dansa d'estil provençal
7. **Omar.** Dansa instrumental cortesana..
8. **Paloma la de Celadas.** Ball medieval
9. **Saltirelo.** Caragoles ofertes i tancats.
10. **Sant Roc de Beselga.** Marxa medieval
11. **Sexta Desvandada .** Dansa instrumental cortesana
12. **Ball de l'os.** Dansa instrumental cortesana

13. **Ball dels Seises de Burgos.** Dansa instrumental cortesana
14. **A Sant Antoni de l'Ermita.** Marxa medieval
15. **Branle de Chevaux.** Marxa medieval
16. **Càntiga Quen a omagen.** Marxa medieval
- 17.. **Adam Ferrero d'Algemesi.** Marxa medieval
18. **La fira d'Escarbora.**Vals medieval
19. **José Moliner Torró.** Temp de passacarrer
20. **El Castell de Petrés.** Temp de passacarrer

El virrei Joan Vives de Cañamas.

Una història ambientada a La Vall de Segó

El Camp de Morvedre

Teatre i música medieval

Esta obreta és una recreació d'un dia a l'edat mitjana, als pobles de La Vall de Segó, en aquells temps poblada per setze viles, pobles i llogarets.

PRIMERA PART

Lo pregoner anirà acompanyat d'un tabal provocant expectació en cada bando.

Presentació del pregoner . – Acosteu-vos mostres mercers. Bona senyor lo rei, en Joan Vives de Cañamas, donara fe dels presents

Pregó núm. 1:

Porte les noves notícies que per motiu de l'entrada del nostre senyor, el virrei en Joan Vives de Cañamas i de la seua muller, senyora de la vila de Faura. Demana lo nostre virrei que se celebren festes i bous al carrer i balls de plaça, jocs i cucanyes per als més xicotets d'estos pobles del Camp de Morvedre i, en especial, de la nostra bé volguda vila de Benicalaf.

Per al servici de les armes seran reclutats tots aquells que siguen jóvens i no tinguen malaltia alguna. Que per este reial decret, jo faig saber a tots que per a defendre estes terres del nostre regne ordene el seu comandament a Pere de Xèrica, governador de València.

També es fa saber a tots i cada un dels veïns de La Vall de Segó, sobretot als de Faura i Benifairó que, per privilegi reial, s'establix l'ús en exclusivitat de l'aigua de la Font de La Vall de Segó, com també de les terres que fan frontera amb la nostra vila de Morvedre. Aquestos privilegis es respectaren per rigorós ordre de repartició.

Pregó núm.2

La Orde dels Servites de Quart de les Valls donarà, a partir de hui, permís per a poder anar a missa, les bruixes i emborregades d'esta Vall de Segó. Avisats estant i que no se sanporten, després, disgust si per qualsevol causa extranya i antinatural, si se despenja el "badajo" de la campana major qués de bona medida que si se'l cau damunt d'algú.

¿El flare esta molt tieso i es de calibre respetuos, tinguen cura les beates de la població, com les cristianes de Quartell.

Per ordre del nostre virrei vos doneu per assabentats, i si no acateu les seues disposicions haureu de patir les seues conseqüències. Dit això, s'espera l'arribada del sereníssim virrei i de Germana, senyora de la vil·la de Faura, acompanyats per tot el seu séquit per això els moradors d'estes viles farán i farán que s'agranant totes les plaçes, carrers, eres i llavaners i engalanaran, amb llansols i pendants tota La Vall de Segó.

MÚSICS:

Entraran tocant música ambient.

SEGONA PART.

Captaire. Per l'amor de Deu una caritat tinc fam i set, que tingut molta abstinència en esta vida, doneu-me unes monedes bona gent

Venedores.

Formant grup, i al uníson este captaire parracs i brut no estaria de mes que sen anara a netejar-se i veure fent companyia als burros del poble

Captaire. Che si vosatres venedores esteu netes, però no purificades, es per que guanyeu molts bons maravedis, pel treball de dubtoses intencions, que feu als senyors de les viles de La Vall de Segó

Venedora. ¿Que insinua este péntols?. Tu demanes moral alegre, mut i callat i ves a demanar menjar a un altre poble

Captaire. Desapareix de l'escena: Caritat, abstinència, penitència i castedat pobres i rics compartiu les vostres misèries i béns

Dia de mercat, un grup de venedors de fruites i hortalisses de la Vall de Segó.

Venedora 1: Bacoress, la que no tinga que comprar, i el marit es posarà content.

Venedora 2: Mores de Morvedre, no les voleu?

Venedora 3: Mangranes, mangranes de la vila de Benavites.

Mangranes de bona collita, un maravedi mitja dotzena.

Venedora 4: Tomaques, tomaques valencianes, per a vendre.

Deu peces un maravedi.

Venedora 5: Maduixes, porte maduixes, son de la muntanya de La Vall de Segó. Les millors del món.

Captaire: Per l'amor de Déu, una caritat, que he tingut molt mala

sort en aquesta vida. Bona gent, doneu-me una caritat per a comprar menjar als meus fills.

Grup de Venedores (criden a ple pulmó): Que s'envaja a demanar a un altre lloc este malfaener.

Captaire (roba una tomata de la cistella de la venedora)

Grup de Venedores (cridant). Al lladre!!, al lladre!
!, agarreu el lladre, que ens ha robat una tomata!!!!.

Arriba un grup de soldats del virrei amb el seu capità, dones i alguns cavallers, al servei del marquès de Benavites, que a eixes hores estaven a la torre.

Capità: Ací esta el lladre. Agarreu-lo que el posarem el cep com

a castic, en el nom de la justícia del nostre senyor.

Gent de la vila: Agafeu el lladre, castigueu-lo.

Captaire: No per caritat, no em castigueu. Jo no volia robar és la fam retardada que porte des de fa molt de temps.

Soldats del Virrei: Agarren el captaire. Li posen, al mateix temps que la gent crida i aclama els soldats, el cep de fusta com a castic i el passegem per la vila.

Grup de gent del poble: Esbronquen el captaire i li propinen puntellades i insults.

TERCERA PART

Entra en escena el senyor virrei amb la seua senyora.

Els tabalers i les dolçaines obrin pas. Altres instruments poden ser esquellots, panderos i campanes. El tabal i la dolçaina interpreten l'obra "Sant Roc ..de Beselga", fins a arribar al mig de la plaça.

Pregoner: Deixen pas al nostre senyor el virrei.

Dones: (serviran anís i moscatell del convent dels servites de Quart, al virrei i a la seua esposa, als cavallers, dames, músics, i tot aquell que es trobe a la plaça major.

Repartixen les begudes en una gerra (gerra) de fang.

Soldats: presenten el presoner al Virrei

El Virrei: Perquè a un vassall meu li han posat el cep?

Capità: Este esparracat ha furtat la tomata de la venedora de tomates, senyor.

Virrei: Què has de dir en la teua defensa?

Captaire: Senyor, senyor, jo he servit al meu senyor, a les ordens del governador de Morvedre, l'infant Pere de Portugal, per a la defensa de Morvedre, dels atacs a les costes pels pirates, i també contra els moros d'Almenara.

Virreina: insinuant al virrei que el captaire captiu conte una historieta o cante alguna cançó i d'esta forma es perdone el seu delicte.

Virrei: Et traurem el cep si ens cantes una cançó o no mos comptes una historieta de què conten els meus escuders i tu et sabràs .

Captaire: Gràcies senyor meu. Se mos ocorris que cantaven al castell de Morvedre, fa ja molt de temps, doneu-me un got de vi per a entonar-me i banyarme la gola .

Virrei. Primer cantamos. Tens que cantar la cançoneta que et demana la virreina .

Captaire. D'acord senyor.

*Quan el virrei se'n va a la guerra,
amb la seua espasa a lluitar,
no es doblega la seua espasa
ni el pendó de cristiandat,
i es canten els combats i les seques
victòries en tot el seu regnat*

Virrei: Doneu-li un got de vi i lleveu-li el cep.

Captaire: Graciés, moltes gràcies per saciar este cos, este vi em netejara les dents i m'alegrara la vista i em curara l'estomac

Captaire: oferisc un brindis.

*Vi que del cel vingué,
vi del xiquet Jesús,
lo millor de les femelles
són les mamelles i el parrús.*

Virreina: Que ha dit este desvergonyit?

Capità: Senyora, que no és pa xinés, és parrús.

Virrei: Bo que mos faça un altre brindis i que siga més refinat .

Captaire: Moltes graciés senyor, vos en faré un altre però, que em tornen omplir el got per que em torne a entonar, i banye el meu garganxó.

Virrei : Que a este vassall meu, se li torne omplir el got

Captaire. Graciés senyor, vos faré el seguit brindis que fein els frares servites del convent de Quart de les Valls .

Brindis:

Tots el renats per un got de vi generós o liquit infernal, que et cries entre les mates que fins l'home mes caval , feix fet anar a gates.

Deu en el seu infinita bondat, borratxos sempre mos vols, serà per que li combe, fer la seua voluntat.

Els virreis i la gent es posen a ballar al mig de la plaça. La dolçaina i el tabal amenitzen la festa. Toquen una dansa instrumental medieval i una faràndula,

QUARTA PART

Un Frare, mentre balla la gent, amb un poalet i un pinzell va beneint amb aigua a la gent que esta ballant.

Finalment seran els espectadors als què tirarà aigua.

Frare: Germans, vinc ací en lo nom de Déu i en el nom del senyor Virrei, el senyor Joan Vives de Cañamas. Jo Armengol, prior del convent dels germans servites de Quart vos dic, que bé prompte estes terres seran conquistades per lo nostre rei.

.Estes terres seran cristianes i es complirà la llei, en tots els seus estaments que estipulen les ordres reials. Es respectaran els latifundis d'estes terres, de tots aquells que demostren ser bons llauradors, i seran alliberats de pagar els impostos.

Es repartirà l'aigua de la Font de la Vall de Segó. Els infidels que vulguen quedar-se, hauran d'abraçar la fe de Déu, i si no hauran d'anar-se'n a l'Àfrica. Advertits esteu, batejar-vos com a cristians i germans de la nostra fe.

Vosaltres, adoradors de falsos déus, que teniu mes d'una dona i que en certes festes vos emborratxeu entrant el dimoni dins del vostre cos. Germans acapten l'ordre del nostre senyor i gaudir dels privilegis de la corona, i d'una sola dona i no de tres. Una!, sarraïns infidels!.

Uns infidels: Assalam Aleikaum!

Altres Infidels: Alekum Musalam!

Grup d'Infidels: Al-là és gran!

Infidels, criden: Ara hem de rendir-nos, i perdre els nostres drets, la nostra religió, la nostra fe en Mahoma. Este Frare ¿està boig?. Una dona. Al-là ens lliure d'este boig. Una dona en comptes de tres.

El Frare: Es dirigits al serenissim Virrei (parlant en llatí). Santa Bàrbara de Faura, en la seua infinita misericòrdia siga testig.

Virrei: Que es batege tota esta gent.

Els músics també seran Bategats.

Frare: A tu com et diuen?

Infidel 1: A l'al.

Frare: Des d'ara et diran Joseph, el ferrer.

Frare 1: A tu, com et diuen?

Infidel 2: Al-harin Muzaffar.

Frare: Des d'ara et diran Manel, el toneler.

Frare 1: a tu, com et diuen?

Infidel 3: Abu Abdala Muhamad Ben Jucef ben Hud Alginzami

Frare: Res, res, des d'ara i en avant et direm Florentí de Tots els Sants. Passen algun infidel més per la cerimònia del baptisme del Frare

Bruixa: Jo també vull ser batejada, perquè sóc una bruixa bona....

Frare: ¿Tu una bruixa bona?, mira que si et toca gotera d'aigua beneita et cremara si no eres bona.

Bruixa: Si per favor, que les bruixes són les males llengües que m'han difamat d'esta comarca que es creuen desens i beates .

Frare: Bé, vos anem a batejar i posar remei contra el mal, ¿com et diuen?

Bruixa: Em diuen Currita la Bruixa.

Frare: Si ens comptes un refrany o algun remei, et salvara.

Bruixa: Bon Frare, vos diré un curtes, molt curtes:

*En la terra del rei,
la vaca corre al rei.*

Frare: Bruixa ets i bruixa bona seràs, i contra el mal barallaràs, Currita la Bruixa et digueres.

Música de tabal i dolçaina, flautes i flautins tocaren una dansa mora..

QUINTA PART

El virrei despatxa assumptes d'Estat i escolta les queixes dels seus súbdits. A un costat es troba el seu conseller, el senyor Guillem Ferrer, que arreplega les resolucions manades pel Virrei.

Un dels casos a resoldre és el malestar del vinater.

Bodeguera: Donant a veure en una gerra vi als cavallers que estan de tertúlia en la bodeguera en un racó de l'escenari, estos demanen mes vi per omplir el seus gots.

Cavallers: Mes vi que se me seca la campaneta, volem veure de bona gana fins que tornem cobrar la paga, encara mos sobrara per a comprar alguna bona yegua i una jove esclava .

Bodeguera: Che, quanta repressió i mal tracte hem d'aguantar en cara les femelles d'este regne cristià .

Cavallers: Brinden, siguen el vi bo acompanyant del cos soles ens falta amb el llit la suavitat d'una bona femella o esclava.

Cavallers: Borraxos entren en la sala de govern, cantant els gojos dels borraixos de Faura .

*Siendo el vino para el cuerpo ,
cuanto más fuerte mejor.*

(Músics toquen els instruments repetint l'estrofa).

Conseller: L'assumpte següent ha sigut la destrossa que han fet estos cavallers a les vinyes del vinater Zaragata.

Virrei: Què han de contar-nos estos vassalls borratxos?

Cavallers: El meu senyor, si estem borratxos la culpa la té el vi. Sí el vi. Si el vi no emborratxara, borratxos no estaríem, i no hauríem espatllat la vinya.

Virrei: Que passe el vinater. ¿Què tens que dir Zaragata?

Vinater: El meu senyor, engany no vaig a poder omplir els tonells de la bodega de palau. Part de les millors collites, de les millors vinyes han sigut petjades en l'última borratxera dels soldats del governador, Pere de Portugal, per la qual cosa demane la gràcia de la seua majestat, que m'allibere de pagar l'impost del vi.

Virrei: Què partida ha sigut danyada per estos emborregats ?

Conseller: La del "Tabalet" i la "Rodana".

Virrei: Senyor conseller. Que el vinater quede lliure de pagar l'impost durant dos anys i que els ceps que no rebroten engany, siguen canviats per altres de la mateixa qualitat a càrrec de l'infant Pere de Portugal.

Conseller: El segon malestar de hui, senyor, és la petició de perdó de la vassalla llenyatera, senyora de Joan de Próxita.

Virrei: Que expose la llenyatera la seua queixa.

Llenyatera: Senyor, al meu marit ha sigut escuder del nostre senyor Bonafat de Sanfelix, senyor d'Estivella, Arenes i Beselga i esta en presó, no se on. Sol·licite compassió i demane la gràcia de la seua majestat, ja que no puc pagar la hipoteca de la burra, i sense burra no puc anar a arregar la llenya, ni el carbó per a vendre, i poder alimentar als meus xiquets.

Conseller: ¿Quants fills tens?

Llenyatera: Huit, senyor.

Virrei: Ordene que esta llenyatera quede lliure de pagar hipoteca de la burra.

Conseller: La tercera queixa, senyor Virrei, és la rinya d'estos soldats, membres de dos famílies il·lustres d'estes terres, dels Soriano de Faura i dels Queralt de Quartell. Ells sostenen que cada un ha sigut millor beneficiat dels Furs i Drets de la Vall de Segó.

Virrei: Senyor conseller, que el capità de la meua guàrdia porte a estos dos soldats, per que esposen les segues queixes .

Soldat Soriano: Senyor, el soldat Queralt, ha sigut mes afavorit en la repartició de les terres i ús de l'aigua de la Font de la Vall de Segó, i ha obtingut més favors del senyor comte de Quartell .

Virrei: Que ha de dir el soldat Queralt?

Soldat Queralt: Senyor, el soldat Soriano ha sigut més afavorit en la repartició de les terres i ha sigut millor beneficiat en els seus dret com a ciutadà.

Soldats: Excel·lència demanem justícia i ajuda imparcial del sant tribunal de l'orde dels Servites de Quart .

Virrei: Capità. Portem exi d'immediat representació de l'orde del convent dels servites de Quart de les Valls .

Capità: Porta al frare, prior de l'orde .

Les dones dels dos soldats se abalanxent sobre el Virrei, exposant-li les queixes dels seus marits i que volen elles que tinguin els seus marits lo que ells els toca per llei .

Frare: Capità apartem del sobreo d'estes dos femelles menopausiques.

Capità: (apartant les dos dones). Si voleu sobreo sobeume a mi.

Frare: mi sereníssim senyor Virrei, en Joan Vives de Cañamas, vist que no ni a ni cap ni cua en este plantejament chismoreo, d'estes famílies d'esta reial vila de La Vall de Segó, este tribunal que jo presidir, amb vot contundent amb companyia del senyor Virrei, es reunisca d'immediat i es donara un veredicte al moment, i escarment, sincer dret a pensar ni opinar als quereyants d'este embolic.

Virrei i Frare: Sem vam a deliberar.

Soldat Soriano: Jo no puc quedar-me dret com un pal, quant crec que se me esta discriminant .

13 desembainar la seu espasa). Com es possible este embolic i la marimorena chismorral que diu este senyoret de poble, arrogant i celebre de burro capat.

Gentio, dames i dones dels soldats : - Resen a Santa Bàrbara per que trone i no pedregue.

Soldat Soriano: Assenta el soldat Queralt i s'arma una rinya d'espases.

Gentio, dames i dones dels soldats faran rotgle, parlaran l'afer dels soldats i entren en la sala el Virrei, el Frare i el capità de la guàrdia.

Virrei: Capità per a esta baralla i que es complisca la sentència que a continuació esposara el sant frare de l'orde dels servites i la Creu del Garbi.

Frare: Com els dos cavallers tenen la mateixa queixa a partir d'ara el senyor conseller com notari que es del nostre regne, farà efectiu el testament que s'intercanvien els seus béns i privilegis. S'atorga a data de hui la "Carta de Poblament" a esta reial vila de La Vall de Segó com cristiana, romana i fidel a la Corona d'Aragó .

Virrei atorga la Carta de Poblament al Senyor Síndic de la vila

Conseller: D'ordre del senyor Virrei en Joan Vives de Cañamas que ballen els seus subdits .

(Músics, tocaren els instruments amenitzant el moment, tocaran uns balls medievals i totes es posarem a ballar i al final dels balls saludaran el públic).